

ANĐELA FRANČIĆ
Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Ulica Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
afrancic@ffzg.unizg.hr

IZ HRVATSKE ONOMASTIČKE TERMINOLOGIJE – *IMENSKA I/ILI ANTROPONIMIJSKA FORMULA*

U radu se tematiziraju termini *imenska formula* i *antroponimijska formula*. Pokazuje se da nije riječ o sinonimnim terminima, nego o terminima u hiperonimsko-hiponimskome odnosu. Predlažu se definicije obaju termina s jasno izraženom različitošću pojmova na koje se odnose, čime se nastoji pridonijeti usustavljenosti hrvatske onomastičke terminologije. Ističe se i potreba njezina promatranja u suodnosu s onomastičkom terminologijom ostalih slavenskih jezika.

1. Uvod

Neupitne su činjenice da je terminologija bitna značajka svake znanosti, da znanstveni termini u terminološkome sustavu moraju biti precizno definirani, određeni u suodnosu prema ostalim terminima toga sustava te jasno razgraničeni od njih. Pritom je iznimno važno da te termine rabe znanstvenici struke, ali i svi drugi koji se na bilo koji način dotiču predmeta njezina proučavanja. Time se postiže jednoznačna komunikacija koja osigurava razumijevanje među njezinim sudionicima. Važan uvjet da se to postigne jest postojanje pouzdanoga terminološkog vrela, tj. priručnika s popisanim, jasno definiranim i oprimjerenim terminima. Takav priručnik hrvatskoj onomastici nedostaje. Svojevrсна „terminološka *Biblija*” kojom se većina hrvatskih onomastičara služi (unatoč uočenim nedostacima)¹ jest sveslavenski onomastički terminološki priručnik *ОСНОВЕ*

¹ O nekima od njih vidjeti u Frančić (1999), Čilaš Šimpraga i Frančić (2019) te Čilaš Šimpraga i Vidović (2023). Na nepotpunost i potrebu osuvremenjivanja toga sveslavenskoga onomastičkog vrela upozoravali su i onomastičari drugih slavenskih zemalja (usp. poglavlje *Terminologia onomastyczna* u *Słowiańska onomastyka – encyklopedia, tom I* (Rzetelska-Feleszko i Ciešlikova (red.) 2002: 81–94; u nastavku *Słowiańska onomastyka*)).

систем и терминологија на словенската ономастика. Основная система и терминология славянской ономастики. Grundsystem und Terminologie der slawischen Onomastik (u nastavku *Основен систем*), nastao prije četrdesetak godina (1983.). Taj je priručnik neonomastičarima uglavnom nepoznat, što je razlogom njegove rijetke uporabe izvan užih onomastičkih krugova.² Autorom je hrvatskih termina u njemu Petar Šimunović. Isti autor u svoju knjigu *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, u poglavlje naslovljeno *Hrvatska onomastička terminologija*, uvrštava potpoglavlje *Priručni rječnik hrvatskih onomastičkih termina*, u kojemu donosi popis i definicije osamdesetak probranih onomastičkih termina (Šimunović 2009: 75–79). S obzirom na to da nije pisan s nakanom da bude cjelovit rječnik, u njemu je pretkazivo izostalo podosta termina³, a može mu se prigovoriti i zbog nesustavnosti u definicijama⁴. Petar je Šimunović, bez sumnje, svojim radovima i djelovanjem snažno obilježio hrvatsku onomastiku druge polovice 20. i početka 21. stoljeća te je uvelike utjecao na hrvatsku onomastičku terminologiju. Njegovi brojni radovi (među kojima se posebno ističu knjige *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, *Hrvatska prezimena*, *Bračka toponimija* te *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*) glavnom su okosnicom onomastičarima njegove škole, ali i gotovo svima onima koji se dotaknu hrvatske onomastičke tematike.

Uz Šimunovića, svoj prinos oblikovanju hrvatske onomastičke terminologije dali su i Valentin Putanec (1976) te Vladimir Skračić (2011)⁵. Opsežan rad o hrvatskoj onomastičkoj terminologiji napisao je Siniša Vuković (2007)⁶. Dvjestotinjak

² Zbog toga se događa da se čak i u recentnim leksikografskim djelima nailazi na nedovoljno precizne ili čak pogrešne definicije onomastičkih termina. Primjerice, uz natuknicu *antroponimija* u *Rječniku hrvatskoga jezika* (Šonje (ur.) 2000) stoji definicija »grana lingvistike koja se bavi proučavanjem antroponima« (što je zapravo definicija termina *antroponomastika*). Isti se termin u *Rječniku stranih riječi* (Anić i Goldstein 2000) definira kao »proučavanje geografskih imena dobivenim po ljudima« (?). Onomastičari *antroponimiju* definiraju kao ukupnost antroponima nekoga jezika, kraja, vremena, djela, autora, dokumenta i sl. (pa se tako može govoriti npr. o hrvatskoj antroponimiji, o zagrebačkoj antroponimiji, antroponimiji 16. stoljeća, antroponimiji Marinkovićeve *Glorije*, antroponimiji u djelima Slavka Kolara, antroponimiji najstarijega popisa žitelja Varaždina i sl.).

³ Među ostalim, u tome rječniku ne nalazimo neke od osnovnih onomastičkih termina koji se spominju u knjizi, primjerice *bionim*.

⁴ Usp. npr. *onimija* »sveukupnost onima, te cjelovitost onima određenog teritorija, jezika, razdoblja, katastika, urbara itd.«, *antroponimija* »cjelokupnost antroponima određenog teritorija (u određenom vremenu i u određenom jeziku)«, *ojkonimija* »cjelokupnost ojkonima«, *toponimija* »zbir toponima«; *antroponomastika* »dio onomastike koji proučava antroponime«, *toponomastika* »znanost koja proučava zemljopisna imena«.

⁵ Skračić se bavio ponajprije toponimijom, i to osobito onom vezanom uz Jadran i otoke. Stoga njegovi radovi sadržavaju brojne termine za referente uz more, u podmorju i na obali.

⁶ Uočivši da je »dosadašnji inventar stručne terminologije nedostatan (...) za preciznu i cjelovitu analizu ponajprije toponimske građe prikupljene na terenu«, autor je »po uvriježenim leksikografskim modelima, temeljenim na leksiku grčkoga i latinskog jezika« sam skovao brojne termine (Vuković 2007: 139). Međutim, zbog prevelika odmak od tradicionalnih hrvatskih onomastičkih

onomastičkih termina obrađeno je u okviru projekta *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena* (usp. Čilaš Šimpraga i Vidović 2023).

1.1. Predmet i cilj rada

Pišući o načinima imenovanja ljudi u određenome vremenu, prostoru, društvu i sl., hrvatski onomastičari rabe više sinonimnih termina: *onomastička formula*, *antroponomastička formula*, *antroponimna formula*, *antroponimijska formula*, *identifikacijska formula*, *imenski obrazac*, *onimijska formula*, *imenska formula*. Potonji termin u navedenome sinonimnom nizu odlikuje se velikom proširenošću i općeprihvaćenošću, dok je uporaba ostalih kudikamo rjeđa, kadšto samo jednom zasvjedočena. Međutim, zbog nejasnoća vezanih uz definiciju i uporabu termina *imenska formula*, držimo da ga je potrebno nanovo definirati i odrediti njegovo mjesto u hrvatskome onomastičkom terminološkom sustavu.

2. Imenska formula

Termin *imenska formula* u hrvatsku je (antrop)onomastičku terminologiju uveo Petar Šimunović.⁷ Prvi se put – kao sastavnica višerječnih termina *jednočlana* (*monomna*) *imenska formula*, *dvočlana* (*binomna*) *imenska formula*, *tročlana* (*trinomna*) *imenska formula*, *višečlana* (*polinomna*) *imenska formula* – pojavljuje 1973. u skupnome radu *Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky* (u nastavku *Základní soustava*), objavljenu u časopisu *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV, XIV/1* (Praha, 1973.). Šimunović termin *imenska formula* popularizira svojim radom *Razvitak imenske formule u Hrvata*, prvotno objavljenim u časopisu *Onomastica Jugoslavica* (Šimunović 1982) te poslije uvrštenim kao jedno od poglavlja u sva tri izdanja knjige o hrvatskim prezimenima (Šimunović 1985: 279–302; 1995: 315–330; 2006: 368–380).⁸ Od Šimunovića termin *imenska formula* preuzimaju i drugi onomastičari (i neonomastičari) kada pišu o antroponimiji. O tome, uz ostalo, svjedoče ovi odabrani naslovi radova iz hrvatske antroponomastičke bibliografije: *Osobno ime u imenskoj formuli* (Francić 1998),

termina i velika broja individualnih terminoloških neologizama, njegovi prijedlozi nisu naišli na veći odjek među hrvatskim onomastičarima.

⁷ Moguće je pretpostaviti da je poticaj za taj termin Šimunović pronašao u brojnim radovima istaknutoga hrvatskog arheologa Duje Rendića-Miočevića, koji je, istražujući i opisujući ilirsku antroponimiju (autor rabi termin *onomastika*) na hrvatskome tlu, u svojim radovima (od kojih najstariji sežu u pedesete godine 20. stoljeća) upotrebljavao termin *onomastička formula* (npr. *ilirski onomastička formula*, *ilirsko-rimska onomastička formula*, *onomastička formula hrvatskih kraljeva* i sl.).

⁸ Isti tekst djelomično promijenjena naslova (*Razvitak imensko-prezimenske formule u Hrvata*) uvršten je u uvodnu studiju troknjižja *Hrvatski prezimenik* (Maletić i Šimunović (prir.) 2008, 1: 62–68).

Neka lingvistička obilježja nahodskih imenskih formula (Bertoša 2001), *Analiza razvoja imenske formule u gradu Požegi i okolnim selima tijekom 18. stoljeća na temelju matičnih knjiga* (Skenderović 2002), *Nacrt za razvoj imenske formule u Tivtu* (Kekez 2013), *Morfosintaksa i pragmatika hrvatske imenske formule ženskih osoba* (Kuna 2014), *Višejezičnost imenske formule na granici slavenskog i romanskog svijeta* (Stjepović 2014)...

2.1. Termin *imenska formula* u sveslavenskome onomastičkom terminološkom priručniku *ОСНОВЕН СИСТЕМ*

U priručniku *ОСНОВЕН СИСТЕМ* hrvatski se termini donose iza pokrate XC ('hrvatskosrpski // srpskohrvatski'), bilježe se latinicom (za razliku od srpskih termina pisanih ćirilicom) te su od srpskih (kojima prethode) odvojeni pravopisnim znakom točka sa zarezom (;)⁹. Iako je sastavnicom brojnih antroponomastičkih radova, termin *imenska formula* uzalud ćemo tražiti u navedenome priručniku – on se u njemu ne pojavljuje kao zaseban termin, već (kao što je spomenuto) samo kao sastavnica četiriju višerječnih termina: *jednočlana (monomna) imenska formula* (str. 238), *višečlana (polinomna) imenska formula* (str. 239), *dvočlana¹⁰ (binomna) imenska formula* (str. 240), *tročlana (trinomna) imenska formula* (str. 241).¹¹

Svi navedeni termini uvršteni su u drugi (B) dio priručnika naslovljen *Термини за опис и обработка на сопствените имиња*, i to u njegov dio koji se odnosi na *Антропонимските системи и нивното функционирање* (str. 237–241).

Da bismo dobili bolji uvid u ekvivalentne termine u drugim slavenskim jezicima te usporedili sličnosti i razlike među njima kada je riječ o izraznome dijelu termina, donosimo u tablicu uvršten termin *jednočlana (monomna) imenska formula* i njegove inoslavenske ekvivalente zadržavajući redosljed kakav je u priručniku *ОСНОВЕН СИСТЕМ*.

⁹ Naziv hrvatskosrpski/srpskohrvatski službeni je naziv jezika u vrijeme kada nastaje *ОСНОВЕН СИСТЕМ*. Deset godina prije u radu *Základní soustava* hrvatski se termini navode pod pokratom SH ('srpskohrvatski'), termini iz obaju jezika pisani su latinicom te (pretpostavljamo) kada se razlikuju, odvajaju se točkom sa zarezom s time da srpski termin prethodi hrvatskomu (usp. *imenovanje, hibridno vlastito ime, apelativ // opća imenica, antroponomastički atlas, ali asimilovano osobno ime; asimilirano vlastito ime, deminutivsko ime; deminutivno vlastito ime, retko ime; rijetko vlastito ime*).

¹⁰ U pridjevnome liku *dvočlana* vjerojatno je pogreškom umetnuto *j*. U hrvatskome jeziku, naime, sve pridjevne složenice s brojem *dva* u prvome dijelu imaju spojni morfem *-o-* (npr. *dvobočan, dvočlan, dvogodišnji, dvoličan, dvomjesečni*). Osim toga, i sam Šimunović u svojim radovima rabi termin *dvočlana imenska formula* (usp. npr. Šimunović 2006: 373).

¹¹ Iz broječanih oznaka na vrhu stranice, koje prethode popisima termina na različitim slavenskim jezicima i njemačkome jeziku, razaznaje se da je termin *višečlana (polinomna) imenska formula* (11.40.2) hijerarhijski nadređen terminima *dvočlana (binomna) imenska formula* (11.40.21) i *tročlana (trinomna) imenska formula* (11.40.22).

Jezik	Termin(i)
češki	·mononymní // jednojmenná· soustava antroponymická // jednojmennost
slovački	jednomenná antroponymická sústava // jednomennosť
poljski	mononimia
lužičkosrpski	mononymija // jednomjenowosć
ruski	одноименность
ukrajinski	·мононімна // однойменна· ·антропонімійна // антропонімічна· система // однойменність
bjeloruski	мананімія // аднайменнасць
hrvatsko-srpski	jednočlana (monomna) imenska formula; мононимија
slovenski	enoimenski antroponimični sistem
makedonski	·моноимен // едноимен· антропонимиски систем // едноименост
bugarski	употреба само на едно лично име // едноименност

Tablica 1. Hrvatski termin *jednočlana (monomna) imenska formula* i njegovi ekvivalenti u ostalim slavenskim jezicima (izvor: *Основен систем*, str. 238).

Iz Tablice 1. iščitavamo:

- u poljskome, ruskome, srpskome i slovenskome jeziku u uporabi je samo jedan termin, a u ostalim slavenskim jezicima pojavljuju se sinonimni termini
- u lužičkosrpskome i bjeloruskome jeziku sinonimni par čine dva jednorječna termina – jedan podrijetlom aloglotni (grčki) termin, a drugi njegov idioglotni ekvivalent
- u slovačkome i bugarskome jeziku pojavljuje se sinonimni par čije se sastavnice razlikuju po broju riječi (višerječni termin – jednorječni termin)
- u češkome, ukrajinskome i makedonskome jeziku zasvjedočeni su sinonimni nizovi u kojima variraju aloglotne sastavnice i njihovi idioglotni ekvivalenti te broj riječi od kojih se sastoji termin
- hrvatski je termin samo višerječni s mogućnošću varijacije početne sastavnice (*jednočlana/monomna*)
- u dijelu višerječnih termina iza sastavnice koja upućuje na broj antroponima (iskazan pridjevom tvorenim od posuđenice *mononim* i/ili od njegove idioglotne prevedenice) dolazi dvorječna sintagma *soustava antroponymická, antroponymická sústava, ·антропонімійна // антропонімічна· система, антропонимиски систем*

- jedino hrvatski i slovenski jezik nemaju jednorječni ekvivalent, nego samo višerječni termin: hrv. *jednočlana (monomna) imenska formula*¹², slov. *enoimenski antroponimični sistem*
- samo hrvatski termin sadržava izraz *formula*¹³.

Termin *jednočlana (monomna) imenska formula* (i njegovi ekvivalenti u ostalim slavenskim jezicima) ovako je definiran: »Употреба само на едно лично име«. ¹⁴ Iz definicije se ne razaznaje odnosi li se termin *jednočlana imenska formula* na početke imenovanja kada je za točnu identifikaciju pojedinca bilo dovoljno samo osobno ime, tj. na razdoblje kada drugih antroponimijskih kategorija nije bilo, ili se pak terminom *jednočlana imenska formula* naziva samostalna uporaba bilo kojega antroponima (osobnoga imena, prezimena, nadimka) u razdoblju postojanja i drugih antroponimijskih kategorija u (neslužbenim) situacijama kada je on dovoljan za preciznu identifikaciju pojedinca.

Iz primjera ispod definicije ¹⁵ te na osnovi sinonimnih termina koji se pojavljuju u inoslavenskim jezicima (npr. slovački *jednomenná antroponymická sústava // jednojmennost*) može se nazrijeti da je riječ o prvome od dvaju mogućih značenja – o uporabi jed(i)noga antroponima u razdoblju kada još ne postoji potreba za drugim antroponimijskim kategorijama, tj. kada jedna (jedina) antroponimijska kategorija (osobno ime) jamči preciznost imenovanja.

Apstrahira li se prva (diferencijacijska) sastavnica iz hrvatskih termina *jednočlana imenska formula*, *višečlana imenska formula*, *dvočlana imenska formula* i *tročlana imenska formula* te iz sinonimnih (npr. slovačkih) termina

¹² U radu *Základní soustava* svi termini koji dolaze iza kratice jezika (SH) pisani su latinicom. Znak ; (kao razdjelnik srpskih i hrvatskih termina) pojavljuje se samo kod termina *jednoimenost; jednočlana // monomna imenska formula* i *dvoimenost; dvočlana // binomna imenska formula*, a izostaje kod termina *troimenost* i *višeimenost*.

¹³ Pregled tekstova uvrštenih u prvi tom enciklopedije *Słowiańska onomastyka* pokazuje da termin *imenska formula* ipak nije nepoznat terminologijama drugih slavenskih jezika. Rabe ga npr. slovenski (»V slovenskem jeziku ime je del osebnega imena, ki ga sestavlja dvočlenska imenska formula ime in priimek«; str. 378), makedonski (»Денес личното име со презимето е официјална именска формула во македонскиот јазик«; str. 357) i srpski onomastičari (»Званична именска формула састоји се од личног имена и презимена«; str. 455) (*Słowiańska onomastyka* 2002). Znakovito je da je riječ o jezicima naroda koji su nekad živjeli u istoj državi, a onomastičari tih naroda svoje su radove objavljivali u časopisu *Onomastica Jugoslavica* u kojemu je Šimunović objavio svoj rad *Razvitak imenske formule u Hrvata* (Šimunović 1982).

¹⁴ Uz termin *dvočlana (binomna) imenska formula* stoji definicija: »Употреба на две лични имиња со различна функција (на пр. родено име и презиме)«. *Tročlana (trinomna) imenska formula* definirana je: »Употреба на три лични имиња со различна функција (на пр. име, татково име (отчество) и презиме – во рускиот)«. *Višečlana (polinomna) imenska formula* jest: »Употреба на повеќе лични имиња со различна функција«.

¹⁵ Navode se primjeri iz samo pet slavenskih jezika (češkoga, poljskoga, ruskoga, makedonskoga i bugarskoga), i to uglavnom imena kneževa/kneginja i careva iz ranih povijesnih razdoblja, pa se može pretpostaviti da je riječ o vremenu postojanja „gologa“ osobnog imena.

jednomenná antroponymická sústava, polyonymná antroponymická sústava, dvojmenná antroponymická sústava i *trojmenná antroponymická sústava*, dolazi se do zaključka da su navedenim terminima (hrvatskima i slovačkima) hiperonimni termini *imenska formula*, odnosno *antroponymická sústava*, što dalje znači da su *imenska formula* i *antroponymická sústava*, u priručniku *ОСНОВЕН СИСТЕМ*, sinonimi.

Značenje terminā *antroponimijski sustav* / *imenska formula* moglo bi se ova-ko definirati: *antroponimijski sustav* jest uporaba jednoga antroponima ili više njih promatrana kroz povijest i komunikacijske potrebe za točnom identifikacijom pojedinca. Pri opisu službenoga hrvatskoga antroponimijskog sustava (te većine slavenskih antroponimijskih sustava) dovoljni su termini *jednoimenski antroponimijski sustav* (*jednoimenost*) i *dvoimenski antroponimijski sustav* (*dvoimenost*).¹⁶

Držimo da bi i u hrvatskoj onomastičkoj terminologiji bolji izbor od termina *imenska formula* u navedenome značenju bio termin *antroponimijski sustav*, odnosno, pri opisu konkretnoga sustava u nekome razdoblju, termini koji kazuju broj antroponima (antroponimijskih kategorija) u tome sustavu – *jednoimenski antroponimijski sustav* (*jednoimenost*) i *dvoimenski antroponimijski sustav* (*dvoimenost*). Time bi se hrvatska antroponomastička terminologija u navedenome segmentu ujednačila s terminologijom ostalih slavenskih jezika, što bi neosporno pridonijelo boljemu sporazumijevanju među onomastičarima.

2.2. Uporaba termina *imenska formula* u hrvatskoj onomastičkoj (i drugoj jezikoslovnoj) literaturi

Uvidom u radove hrvatskih jezikoslovaca koji se služe terminom *imenska formula* uočava se da se taj termin uglavnom ne rabi u značenju kako smo ga pokušali definirati na osnovi njemu hijerarhijski podređenih sastavnica koje sadržava priručnik *ОСНОВЕН СИСТЕМ*.

Služeći se terminom *imenska formula*, autori ga uglavnom ne definiraju, već ga rabe polazeći od pretpostavke da je njegovo značenje recipijentima poznato. Tako npr. Mislava Bertoša (2005: 194–198)¹⁷ u knjigu *Djeca iz obrtaljke* uvrštava poglavlje *Izmišljene imenske formule*, a u njemu analizira osobna imena i prezimena koja su nadijevana napuštenoj i ostavljenoj djeci; Branko Kuna (2014) u radu *Morfosintaksa i pragmatika hrvatske imenske formule ženskih osoba* istražuje morfosintaktička obilježja osobnoimensko-prezimenskih sintagmi kojima se

¹⁶ *Troimenski antroponimijski sustav* (*troimenost*) značajkom je npr. ruske antroponimije (osobno ime + patronim + prezime: npr. *Александр Сергеевич Пушкин*), a pod taj se termin može svesti i rimski antroponimijski obrazac poznat kao *tria nomina* (*praenomen + nomen/nomen gentilicium + cognomen*: npr. *Marcus Tullius Cicero*).

¹⁷ Riječ je o imenskim formulama tipa *Virginia Viginì, Zenone Zaratti, Fortunato Feruzzi*...

imenuju ženske osobe¹⁸; Ankica Čilaš Šimpraga (2006: 44) pri opisu načina imenovanja muških osoba u Promini u posebnome poglavlju opisuje »tipove imenskih formula« – *jednoimenske formule* (sastavljene od osobnoga imena, varijante osobnoga imena ili osobnoga nadimka), *neslužbene dvoimenske formule* (jednoimenska formula dopunjena obiteljskim nadimkom), *službene dvoimenske formule* (osobno ime i prezime). Oslanjajući se o terminologiju Petra Šimunovića (1982)¹⁹, i autorica ovoga rada u svojim se radovima (s iznimkom onih novijega datuma) koristila terminom *imenska formula*.

Iz tih nekoliko primjera očito je da se termin *imenska formula* ne rabi kao sinonim za *antroponimijski sustav*, nego za jednu antroponimijsku kategoriju ili sintagmu sastavljenu od različitih antroponimijskih kategorija koje se u razdoblju dvoimenosti rabe u službenome ili neslužbenome komunikacijskome kontekstu pri identifikaciji osobe.²⁰

2.3. Prijedlog zamjene termina *imenska formula* terminom *antroponimijska formula*

Prihvatimo li termine *jednoimenski* i *dvoimenski antroponimijski sustav* u hrvatsku onomastičku terminologiju, termin *imenska formula* „oslobodio” bi se za označivanje načina imenovanja pojedinca u razdoblju dvoimenosti. I tu bismo predložili izmjene koje bi osiguravale preciznost samoga izraza termina u odnosu na sadržaj koji se njime obuhvaća.

Pridjevna sastavnica²¹ termina *imenska formula* izvedena je od imenice *ime*. *Ime* ‘onim, *nomen proprium*’ u hrvatskoj je onomastičkoj terminologiji hiperonim

¹⁸ Autor se pritom poziva na Šimunovićevu (1995: 180) konstataciju da suvremenu, za svakoga obveznu, imensku formulu, čini osobno ime i prezime (Kuna 2014: 72). U *Priručni rječnik hrvatskih onomastičkih termina* Šimunović uvrštava termin *antroponomastička formula* definirajući ga kao »određen poredak pojedinih vrsta antroponima u imenskom obrascu *nomen, praenomen, cognomen: Ante Topić Mimara* i sl.« (Šimunović 2009: 75).

¹⁹ Šimunović u radu *Razvitak imenske formule u Hrvata* (1982) prikazuje imenovanje od razdoblja jednoimenske/jednočlane formule (koju čini „golo” osobno ime), preko, višečlane formule (sastavljene od osobnoga imena i nenasljednoga pridjevka) do dvočlane/dvoimenske formule (u čijemu su sastavu osobno ime i prezime). U istome radu navodi primjere »četveročlane imenske formule« (*Stana filia Creste de Micusso uxor Stepiani de Blasio; Hatina soror Galčinne Madii, uxor de Uaricassis*), »tročlane imenske formule« (*Matheus filius Vitalis Badatie; Martinus de Regnina videlicet quondam Grabe*); spominje neslužbenu imensku formulu »u kojoj nadimak, obiteljski i individualni, obavlja funkciju prezimena«, službenu dvoimensku formulu...

²⁰ U navedenome značenju Vincent Blanár (1996: 96) koristi se terminom *pomenovaci model*. Usp. i: »Podobne ako je to v ostatných západoslovanských jazykoch, aj slovenska úradná pomenovacia sústava je dvojmenná presnejšie povedané v spojení krstného mena a priezviska je dedičné priezvisko hierarchicky základným členom, napr. (otec) *Ján Kalík*, a individuálne rodné (krstné) meno je určujúcim členom pomenovacieho modelu« (*Słowiańska onomastyka* 2002: 310).

²¹ Ženski rod diktira joj imenička sastavnica *formula* koja joj je postponirana.

svim vrstama onima²² te, držimo, nije pogodan za precizno označivanje pojedinih dijelova onimijskoga sustava. Ako se govori o imenima kojima se imenuju ljudi, valjalo bi rabiti termine *antroponim(i)*, *antroponimija*, odnosno iz njih izvedene pridjevne likove *antroponimni*, *antroponimijski*. Budući da se termin *imenska formula* u hrvatskoj onomastici odnosi na područje antroponimije (a ne onimije u cjelini), smatramo da je preširok, odnosno nedovoljno precizan.

Istovjetnu (dvorječnu) strukturu i prvu sastavnicu kao termin *imenska formula* imaju i ovi termini uvršteni u priručnik *Основен систем: именска основа, именска пократа, именска полупреведена, именска преведена, именска сложенка*. Ti su termini uvršteni u poglavlje *Сопствените имиња од формален аспект*, dok su termini sa sastavnicom *imenska formula* dijelom poglavlja *Антропонимските системи и нивното функционирање*. S obzirom na činjenicu da termin *imenska formula* pripada antroponomastičkomu dijelu onomastike, mišljenja smo da bi to trebalo biti čitljivo iz samoga termina. Stoga predlažemo da se umjesto termina *imenska formula* rabi termin *antroponimijska formula*.²³

Termin *antroponimijska formula* nije nepoznanicom u slavenskoj onomastičkoj terminologiji. Nalazimo ga u terminološkome priručniku *Словарь русской ономастической терминологии* Natal'je Vladimirovne Podol'skaje (1978, 21988)²⁴: »антропонимическая формула [имени]«. Uza nj stoji definicija: »Определенный порядок следования различных видов антропонимов и номенов в официальном именовании человека данной национальности, сословия, вероисповедания в определенную эпоху« (Podol'skaja 1978: 35).

Za razliku od Podol'skaje, koja termin *антропонимическая формула* ograničava na poredak antroponima različitih antroponimijskih kategorija u službenoj komunikaciji, u hrvatskoj se onomastičkoj terminologiji termin *antroponimijska formula* (odnosno dosad uobičajeniji *imenska formula*) odnosi na svekoliku komunikaciju – i službenu i neslužbenu, s time da broj sastavnica i njihov poredak (ako se formula sastoji od više sastavnica) u formuli mogu varirati.

²² Vrlo se često u sinonimnome značenju rabi dvorječni termin *vlastito ime*. Držimo da je, kada je o hrvatskoj onomastičkoj terminologiji riječ, sastavnica *vlastito* u sintagmi *vlastito ime* zalihosna jer je svako ime *vlastito*. S druge strane, u gramatičkome opisu imenica, opravdano je govoriti o *vlastitoj imenici* (npr. osobno ime *Višnja*) da bi se postigla razlikovnost u odnosu na *opću imenicu* (*višnja*).

²³ Taj termin autorica rabi u svojim radovima objavljenim u novije vrijeme (usp. Frančić 2009; 2011; 2013; 2015; 2019a; 2019b).

²⁴ Autorica (Podol'skaja), uz ostalo, u svoj rječnik uvrštava natuknicu *формула [имени]*, *антропонимическая формула* te *топонимическая формула*. Uz natuknicu *формула [имени]* stoji uputnica na *антропонимическая формула* i *топонимическая формула* te napomena da se natuknička sintagma (*формула [имени]*) u literaturi primjenjuje u značenju 'antroponimijska formula'. S obzirom na potrebu uvođenja termina *toponimijska formula*, autorica predlaže da se termin *формула [имени]* rabi »как родовой термин, а антропонимическая формула и топонимическая формула как видовые« (Podol'skaja 1978: 159).

Termin *antroponimijska formula* uvršten je i u *Strunu*, »terminološku bazu hrvatskoga strukovnog nazivlja u kojoj se sustavno prikuplja, stvara, obrađuje i tumači nazivlje različitih struka«, gdje se definira kao »imenski obrazac sastavljen od jednoga ili više antroponima koji služe točnoj identifikaciji pojedinca«²⁵.

Vodeći se potrebom da definicijom *antroponimijske formule* obuhvatimo i njezinu pojavnost u vremenima bez zakonske obveze točnoga broja i slijeda sastavnica u njoj i vrijeme kada supostoje zakonom propisana, službena i o zakonu neovisna, u svakodnevnoj neslužbenoj komunikaciji živuća antroponimijska formula, predlažemo ovakvu definiciju:

Antroponimijska je formula izraz sastavljen od jednoga antroponima (osobnoga imena, prezimena ili nadimka) ili od više njih (u različitim kombinacijama), kojim(a) se imenuje pojedinac.

S obzirom na broj antroponima u antroponimijskoj formuli, mogli bismo ju podijeliti na: jednoimensku, dvoimensku i troimensku.²⁶ S obzirom na vrstu antroponima jednoimenska antroponimijska formula može se dalje dijeliti na: osobnoimensku, prezimensku i nadimačku. Dvoimenska i troimenska antroponimijska formula također se mogu dalje dijeliti s obzirom na vrstu antroponima u svojoj strukturi vodeći pritom računa o tome da poredak riječi u izrazu termina odražava njihov slijed u antroponimijskoj formuli (npr. osobnoimensko-prezimenska formula, nadimačko-prezimenska formula, osobnoimensko-prezimensko-nadimačka formula...).

U razdoblju jednoimenosti antroponimijska je formula osobnoimenska. U početnome razdoblju dvoimenosti (kada se osobnomu imenu, radi preciznije identifikacije pojedinca, dodaje nestalan i nenasljedan pridjevak²⁷), antroponimijska je formula osobnoimensko-pridjevačka, a kada se ustaljuje prezime, u službenoj komunikaciji upotrebljava se osobnoimensko-prezimenska formula.

²⁵ Usp. *Struna* s. v. antroponimijska formula. Ondje se navodi da su *imenska formula* i *antroponimijska formula* istoznačnice, a »prednost bi trebalo dati nazivu *antroponimijska formula* jer, za razliku od naziva *imenska formula*, jasno kazuje da je riječ o formuli imenovanja koja se odnosi na čovjeka«. U *Struni* se uz termin *antroponimijska formula* donosi i ova napomena: »U literaturi se pojavljuje i naziv (*osobno*)*imensko-prezimenska formula* koji jest precizan, no zbog njegove dužine daje se prednost ovdje preporučenom nazivu.« Valja istaknuti da *antroponimijska formula* i (*osobno*)*imensko-prezimenska formula* nisu istoznačnice. U nastavku ovoga rada pokazuje se da je *osobnoimensko-prezimenska formula* samo jedan (u službenoj komunikaciji jedini) vid pojavnosti *antroponimijske formule*.

²⁶ Zbog zalihosti ne predlažemo termine **jednoantroponimijska*, **dvoantroponimijska*, **troantroponimijska antroponimijska formula*, nego se odlučujemo za termine *jednoimenska*, *dvoimenska*, *troimenska antroponimijska formula*. Iz tih termina jasno je da se ime ugrađeno u prvu pridjevnu sastavnicu odnosi na antroponim.

²⁷ Dodatak osobnomu imenu u pretprezimensko vrijeme koji nije stalan ni nasljedan u svojim radovima nazivamo *pridjevkom* da bismo postigli terminološku razlikovnost u odnosu na *nadimak* – neslužbenu antroponimijsku kategoriju u prezimenskome razdoblju.

Antroponimijska formula u suvremenoj hrvatskoj antroponimiji može biti službena i neslužbena. U službenoj je antroponimijskoj formuli broj sastavnica koje pripadaju različitim antroponimijskim kategorijama zakonom propisan: ona je dvoimenska, sastavljena od osobnoga imena i prezimena²⁸. Poredak je sastavnica u njoj osobnoimensko-prezimenski.²⁹ Iako broj sastavnica službenoga osobnog imena i službenoga prezimena nije ograničen³⁰, u službenim hrvatskim antroponimijskim formulama dominiraju jednostruka osobna imena te jednostruka prezimena (tek se u novije vrijeme djeci nešto učestalije nadijevaju dvostruka osobna imena, a udane žene nerijetko svoje djevojačko prezime proširuju muževim).

U neslužbenoj su komunikaciji moguće raznovrsne antroponimijske formule. One se razlikuju po broju različitih antroponimijskih kategorija koje sadržavaju (moguće su jednoimenske, dvoimenske i troimenske antroponimijske formule). Jednoimenske antroponimijske formule mogu biti osobnoimenske, nadimačke ili prezimenske; dvoimenske mogu sadržavati antroponime koji pripadaju bilo kojim dvjema antroponimijskim kategorijama, a troimenske sadržavaju antroponime svih triju antroponimijskih kategorija. Poredak sastavnica višeimenskih antroponimijskih formula može varirati. U komunikaciji dominiraju jednoimenske antroponimijske formule, većinom sastavljene od jednostrukih osobnih imena, prezimena ili nadimaka – što je u skladu sa zakonom jezične ekonomije. Usto, neslužbena je antroponimija obilježena značajkama mjesnoga govora.³¹

2.4. Treba li nam termin *imenska formula*?

Na osnovi dosad rečenoga o potrebi zamjene termina *imenska formula* terminom *antroponimijska formula* (kojim se preciznije kazuje o kojemu je dijelu onimije riječ), moglo bi se zaključiti da time iz onomastičkoga terminološkog sustava „brišemo” termin *imenska formula*. Međutim, smatramo da u onomastičkoj terminologiji treba zadržati i termin *imenska formula* pridajući mu značenje nadređenoga

²⁸ U Zakonu o osobnom imenu (NN 118/12) terminologija nije usklađena s onomastičkom te se ono što u onomastici zovemo *antroponimijskom*, odnosno *imenskom formulom* u zakonskome aktu naziva *osobnim imenom* (čl. 2. »Osobno ime se sastoji od imena i prezimena«). Na to smo više puta upozorili u svojim radovima.

²⁹ Tek iznimno, u popisima u kojima se osobe popisuju prema početnome slovu prezimena, prezime dolazi ispred osobnoga imena. Pritom se iza prezimena obvezno bilježi zarez (kao znak inverznoga poretka sastavnica antroponimijske formule).

³⁰ To je novina u Zakonu koji je stupio na snagu 2012. U prijašnjemu se Zakonu osobno ime i prezime moglo sastojati od najviše dviju riječi (čl. 2. »Ime i prezime kojim se osoba služi u pravnom prometu može sadržavati svako za sebe najviše dvije riječi« (usp. NN 69/92).

³¹ Usp. npr. antroponimijske formule *Duxičeŕ Pišta*, *Xabljčeŕ Frõñi*, *Xëmaroŕ Štëŕëŕek*, *P^uòsafčëŕ Vòlji*; *Cëcjëva İlka*, *İvjećëva Jõnčica*, *Mëndëkova Lùbčica*, koje su zasvjedočene u antroponimiji međimurskoga naselja Svete Marije (sastavljene su od singulariziranoga lika obiteljskoga nadimka – u seoskoj sredini spomenutoga naselja vrlo žive antroponimijske kategorije – i neslužbenoga lika osobnoga imena).

(hiperonimnoga) termina – koji znači 'jednorječni ili višerječni izraz (zadanoga slijeda sastavnica) kojim se imenuje pojedinačni referent' – svim ostalim potencijalnim formulama imenske ukupnosti. Možemo govoriti npr. o *toponimijskoj formuli*. Ona se može dijeliti ovisno o vrsti toponima na: *oikonimijsku, hidronimijsku, oronimijsku, horonimijsku, hodonimijsku*... Za razliku od službene antroponimijske formule koja je uvijek dvoimenska (osobnoimensko-prezimenska), broj sastavnica službene toponimijske formule i njihov poredak nije isti za sve zemljopisne referente. Stoga npr. službenu oikonimijsku formulu svakoga naselja moramo učiti (iz službenih popisa imena naselja). Pretkazivost oikonimijskih pridjevno-imeničkih formula tipa *Donji Miholjac, Gornja Bistra, Novo Selo, Velika Pisanica* nije jamstvom navedenoga slijeda sastavnica u čitavoj hrvatskoj oikonimiji (usp. npr. *Planina Donja, Podbablje Gornje, Plavnice Stare*). Neslužbena oikonimijska formula može se razlikovati od službene, i kad je riječ o strukturi (broju i poretku sastavnica) i kad je riječ o izgovornome liku oikonima (koji odražava značajke zavičajnoga idioma govornikā).³²

Spomenimo još jedan primjer iz toponimijske ukupnosti. Za razliku od većine oikonima, imena ulica novija su toponimijska kategorija. Među imenima ulica mnogo je onih koje su imenovane prema zaslužnim osobama. Kada bismo imali zakon koji bi propisivao formulu imena ulica toga tipa, ne bi se događalo da u Zagrebu imamo npr. *Ulicu dr. Luje Naletilića, Ulicu Augusta Cesarca, Draškovićeve ulicu, Ulicu biskupa Galjufa* (iz posljednjih dvaju hodonima ne doznajemo osobno ime osobe, u prvome i posljednjemu hodonimu sastavnicama hodonimijske formule jesu titule). Usto, ime iste ulice ne bi se pojavljivalo različito oblikovano (zbog čega zapravo ne znamo kako glasi njezino službeno ime, npr. *Ulica Pavla Radića* ili *Radićeva ulica*)³³.

3. Zaključak

Ovim smo se radom dotaknuli dijela hrvatske onomastičke terminološke sinonimije. Iz sinonimnoga niza izdvojili smo najčešći termin – *imenska formula* – te pokazali da se u hrvatskoj onomastičkoj te uopće lingvističkoj literaturi on ne rabi u značenju koje mu se pripisuje u onomastičkome terminološkom priručniku *ОСНОВЕН СИСТЕМ*. Polazeći od hrvatske onomastičke prakse, predložili smo da se termin *imenska formula* zamijeni preciznijim terminom *antroponimijska formula*, a da se terminu *imenska formula* prida značenje hiperonima. Time smo pokušali unijeti tek malo više reda u hrvatsku (antrop)onomastičku terminologiju

³² Usp. npr. *Xr̂oščan* (Gornji Hraščan), *Kula* (Kula Norinska), *Lipovec* (Mali Lipovec), *Novčki* (Novaki Bistranski), *Novi* (Novi Vinodolski).

³³ Držimo da bi, kada je riječ o imenima ulica nazvanim po znamenitim i zaslužnim osobama, hodonimijsku formulu trebalo svesti na identifikacijski član (npr. *ulica, trg, prilaz, prolaz, stuba*...) te osobno ime i prezime osobe (usp. Frančić 2024).

kojoj nedostaje suvremeni onomastički terminološki priručnik u kojemu bi hrvatski onomastičari, ali i svi ostali koji se na bilo koji način dotiču imenske problematike, imali pouzdano vrelo precizno definiranih i oprimjerenih onomastičkih termina.

Izvori i literatura

- Anić, Vladimir; Goldstein, Ivo. 1999. *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Novi Liber.
- Antroponimijska formula. // *Struna*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik. <http://struna.ihjj.hr/naziv/antroponimijska-formula/52906/#naziv> (pristupljeno 4. studenoga 2024.).
- Bertoša, Mislava. 2001. Neka lingvistička obilježja nahodskih imenskih formula. Prema korpusu nastalom u tršćanskom orfanotrofiju sredinom 19. stoljeća. *Suvremena lingvistika*, 51–52/1–2, Zagreb, 13–34.
- Bertoša, Mislava. 2005. *Djeca iz obrtaljke: nametnuto ime i izgubljeni identitet (imena i prezimena nahoda u XIX. stoljeću)*. Zagreb: Profil.
- Blanár, Vincent. 1996. *Teória vlastného mena (Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii)*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- Čilaš Šimpraga, Ankica. 2006. Obiteljski nadimci u Promini. *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 39–69.
- Čilaš Šimpraga, Ankica; Frančić, Anđela. 2019. Pogled u hrvatsku onomastičku terminologiju. *Konvergenie a divergenie v proprilálnej sfére. XX. slovenská onomastická konferencia. Banská Bystrica 26. – 28. júna 2017. Zborník referatov*. Ur. Chomová, Alexandra; Krško, Jaromír; Valentová, Iveta. Bratislava: Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici – Jazykovedný ústav Ľudovita Štúra Slovenskej akadémie vied v Bratislave – VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 29–43.
- Čilaš Šimpraga, Ankica; Vidović, Domagoj. 2023. Onomastičko nazivlje. *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje*. Ur. Mihaljević, Milica; Hudeček, Lana; Jozić, Željko. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 379–390.
- Frančić, Anđela. 1998. Osobno ime u imenskoj formuli. *Riječki filološki dani: zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa Riječki filološki dani, održanoga u Rijeci od 5. do 7. prosinca 1996*. Gl. ur. Turk, Marija. Rijeka: Filozofski fakultet, 209–214.
- Frančić, Anđela. 1999. К проблематики хорватской онимастической терминологии. *Filológiai Közlöny a Magyar Tudományos Akadémia Modern Filológiai Bizottsága és a Modern Filológiai Társaság világirodalmi folyóirata*, XLV/1–2, Budapest, 6–12.

- Frančić, Anđela. 2009. Onomastička svjedočenja o hrvatskome jeziku. *Povijest hrvatskoga jezika, 1. knjiga: srednji vijek*. Gl. ur. Bičanić, Ante. Zagreb: Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti CROATICA, 221–259.
- Frančić, Anđela. 2011. Hrvatska imena. *Povijest hrvatskoga jezika, 2. knjiga: 16. stoljeće*. Gl. ur. Bičanić, Ante. Zagreb: Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti CROATICA, 387–439.
- Frančić, Anđela. 2013. Hrvatska imena u 17. i 18. stoljeću. *Povijest hrvatskoga jezika, 3. knjiga: 17. i 18. stoljeće*. Gl. ur. Bičanić, Ante. Zagreb: Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti CROATICA, 461–509.
- Frančić, Anđela. 2015. Hrvatska imena u 19. stoljeću. *Povijest hrvatskoga jezika, 4. knjiga: 19. stoljeće*. Gl. ur. Bičanić, Ante. Zagreb: Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti CROATICA, 509–547.
- Frančić, Anđela. 2019a. Hrvatska imena u 20. stoljeću. *Povijest hrvatskoga jezika, 6. knjiga: 20. stoljeće*. Gl. ur. Bičanić, Ante. Zagreb: Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti CROATICA, 199–239.
- Frančić, Anđela. 2019b. Imena u najstarijoj matičnoj knjizi. *Matična knjiga kršćanih Župe Umag (1483. – 1643)*. Prir. Doblanović Šuran, Danijela; Mogorović Crljenko, Marija. Pazin: Državni arhiv u Pazinu, 45–77.
- Frančić, Anđela. 2024. Jesu li u imenima ulica potrebne titule uz osobno ime i prezime? *Čuvar hrvatskoga jezika: Zbornik u čast Stjepanu Babiću*. Ur. Grčević, Mario. Zagreb: Fakultet hrvatskih studija, 233–247.
- Kekez, Stipe. 2013. Nacrt za razvoj imenske formule u Tivtu. *Folia onomastica Croatica, 22*, Zagreb, 69–120.
- Kuna, Branko. 2014. Morfosintaksa i pragmatika hrvatske imenske formule ženskih osoba. *Fluminensia, 26*, Rijeka, 71–90.
- Maletić, Franjo; Šimunović, Petar (prir.). 2008. *Hrvatski prezimenik 1–3*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Основен систем = Безлај, Франце и др. (ур.). 1983. *Основен систем и терминологија на словенската ономастика. Основна система и терминологија славјанској ономастики. Grundsystem und Terminologie der slawischen Onomastik*. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите.
- Podol'skaja ¹1978. = Подольская, Наталья Владимировна. 1978. *Словарь русской ономастической терминологии*. Москва: Издательство "Наука".
- Podol'skaja ²1988. = Подольская, Наталья Владимировна. 1988. *Словарь русской ономастической терминологии*. Москва: Издательство "Наука".
- Putanec, Valentin. 1976. Esez o jezičnom znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj. *Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*. Ur. Putanec, Valentin; Šimunović, Petar. Zagreb: Institut za jezik – Nakladni zavod Matice hrvatske, V–XIV.

- Skenderović, Robert. 2002. Analiza razvoja imenske formule u gradu Požegi i okolnim selima tijekom 18. stoljeća na temelju matičnih knjiga. *Scrinia Slavonica: Godišnjak Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest*, 2/1, Slavonski Brod, 261–276.
- Skračić, Vladimir. 2011. *Toponomastička početnica. Osnovni pojmovi i metoda terenskih istraživanja*. Zadar: Sveučilište u Zadru.
- Słowiańska onomastyka* = Rzetelska-Feleszko, Ewa; Cieślukowa, Aleksandra (red.). 2002. *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia, tom I*. Warszawa – Kraków: Towarzystwo Naukowe Warszawskie.
- Stjepović, Stjepo. 2014. Višejezičnost imenske formule na granici slavenskog i romanskog svijeta. *Europa orientalis: Studi e Ricerche sui Paesi e le Culture dell'Est Europeo*, 33, Roma, 1–37.
- Šimunović, Petar. 1982. Razvitak imenske formule u Hrvata. *Onomastica Jugoslavaica*, 9, Zagreb, 283–292.
- Šimunović, Petar. 1985. *Naša prezimena: porijeklo, značenje, rasprostranjenost*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.
- Šimunović, Petar. 1995. *Hrvatska prezimena: podrijetlo, značenje, rasprostranjenost*. Zagreb: Golden marketing.
- Šimunović, Petar. 2006. *Hrvatska prezimena*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Šimunović, Petar. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Šonje, Jure (ur.). 2000. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža – Školska knjiga.
- Vuković, Siniša. 2007. Onomastička terminologija. *Čakavska rič: Polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi*, 35/1, Split, 139–184.
- Základní soustava* = Svoboda, Jan i dr. 1973. *Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. Grundsystem und Terminologie der slawischen Onomastik. Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, XIV/1, Praha, 1–280.
- Zakon o osobnom imenu. *Narodne novine: Službeni list Republike Hrvatske*, br. 69/92, 118/12. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1992_10_69_1823.html (pristupljeno 20. lipnja 2022.); https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_10_118_2550.html (pristupljeno 20. lipnja 2022.).

From Croatian onomastic terminology – *imenska* and/or *antroponimijska formula*

Summary

The introduction contains a brief overview of Croatian onomastic terminology, with special regard to terminological synonymy. The use of synonyms (synonymic terms) is usually attributed to the fact that Croatian onomastics lacks a handbook of modern onomastic terminology, and also to the unsatisfactory attention of researchers to the systematization related to the use of individual terms. In the central part of the article, the terms *imenska formula* (*proper name formula*) and *antroponimijska formula* (*anthroponymic formula*) are analyzed. It is revealed that they are not synonyms, but terms in a hyperonym – hyponym relationship. Definitions of both terms are also provided, with clearly delineated distinctions between them. The article concludes with an invitation to other researchers to further examine and systematize Croatian onomastic terminology, especially considering the growing necessity to review it in the context of onomastic terminology of other Slavic languages.

Ključne riječi: hrvatska onomastička terminologija, imenska formula, antroponimijska formula

Keywords: Croatian onomastic terminology, proper name formula, anthroponymic formula